

29.1.2019

29.1 2019 Terapiajärjestöjen tapaamiseen saapuneet kysymykset ja vastaukset

Sopimuksen hallinta

Rajaako em. linjaus Kelan näkemyksen mukaan työntekijöiden vapaata liikkumista ja yritystoiminnan kehittämistä kuntoutusyriyksissä silloin, kun Kela on yrityksen ainoa palvelun ostaja?

- Miksi palveluntuottajalla on vain Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen asiakkaita? Palveluntuottajalla voi olla myös julkisen terveydenhuollon asiakkaita, työterveyshuollon asiakkaita ja yksityisiä, itse maksavia asiakkaita.

Miksi Kela haluaa rajoittaa tätä asiakkaiden valinnan mahdollisuutta ja puuttuu yritysten liiketoimintaan?

- Kela seuraa ja rajoittaa ainoastaan niiden terapeuttien määrää, jotka toteuttavat sopimuksen mukaista terapiaa. Jos palveluntuottaja haluaa vaihtaa terapeuttia tai tälle annetaan mahdollisuus lisätä terapeuttien määrää, terapeuttien on täytettävä tarjouspyyntömateriaalissa ja sopimuksessa asetetut vaatimukset. Näin Kela haluaa taata sen, että palvelun laatu pysyy koko sopimuskauden korkeana ja hyvän kuntoutuskäytännön mukaisena. Näin ollen Kela ei puutu tai rajoita yritysten liiketoimintaan

Kilpailutus

Kevään 2019 kilpailutus v. syksyn 2018 kilpailutus

Miksi päädyitte muuttamaan kilpailutuksen kriteereitä kevään 2019 kilpailutukseen, syksyn 2018 kriteereistä?

Kela on tehnyt oma-aloitteisesti täydentäviä hankintoja syksyn 2018 kilpailutukseen ottamalla yhteyttä kilpailutukseen osallistuneisiin palveluntarjoajiin. Nämä palveluntarjoajat olivat jääneet syksyn 2018 kilpailutuksen osalta vaille sopimusta ja osa on jo ehtinyt osallistumaan kevään 2019 kilpailutukseen lasten ja nuorten osalta. Syksyn kilpailutuksessa osa palveluntarjoajista oli jättänyt tarjouksensa halvemmalla hinnalla, koska painotus oli 80/20. Kevään 2019 kilpailutukseen he ovat jättäneet tarjouksen korkeammalla hinnalla, koska osaamisen painoarvoa oli nostettu Kelan puolelta (nyt painotus 50/50). Miten Kela tulee menettelemään näissä tapauksissa olettaen, että palveluntarjoaja tulee hyväksytyksi myös kevään 2019 kilpailutuksessa?

- Nyt kysymyksessä olevaan alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten terapiapalvelujen hankintaan voivat osallistua kaikki hankinnasta kiinnostuneet tarjoajalle asetetut soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat. Näin ollen tarjouskilpailuun voivat osallistua myös ne tarjoajat, joilla on jo sopimus Kelan terapiapalvelujen toteuttamisesta 1.11.2018 alkaen. Mahdollinen uusi sopimus ei korvaa voimassaolevaa sopimusta.

Selvyyden vuoksi Kela toteaa, että 1.6.2019 alkavan sopimuksen perusteella palvelua voi toteuttaa ainoastaan lapsille ja nuorille. Palvelukuvauksen mukaisesti Kela voi järjestää lasten ja nuorten palvelua lapselle tai nuorelle, joka on kuntoutusta hakiessaan alle 18-vuotias ja joka täyttää vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen myöntöedellytykset.

Miten Kela selittää lasten ja aikuisten eriarvoisen kohtelun hankintamenettelyssä (lapsilla ja nuorilla laadun painotus 50 %, aikuisilla 20 %)?

- Lasten ja nuorten fysio- ja toimintaterapian kilpailutuksessa korostuvat vahvasti nimenomaan lapsiin ja nuoriin liittyvä työkokemus sekälisä- ja täydennyskoulutus, ja näitä nimenomaisia asioita haluttiin painottaa hinta-laatusuhteessa aikaisempaa enemmän.

Miksi täydentävä kilpailutus tehtiin vain lasten ja nuorten fysio- ja toimintaterapiasta? Erityisosaajia tippui kilpailutuksessa myös aikuisten eri terapiamuodoissa.

- Asiassa tehtiin yhteistyötä yliopistosairaaloiden, lastenneurologien ja lastenlääkäreiden kanssa sekä terapialiittojen, Tehyn ja kuntoutusyrittäjien kanssa ja pohdittiin yhdessä lasten ja nuorten terapioiden mahdollisia laatukriteereitä, koska julkisuudessa vaadittiin laadukkaampaa lasten ja nuorten terapiaa. Valtakunnassa oli tarve lisätä fysio- ja toimintaterapeuttien määrää, erityisesti kaivattiin lasten ja nuorten terapeuttien erityisosaamista.

Minkä muun asiakasryhmän kohdalla voitaisiin toimia näin: jopa kehottaa ihmisiä itselleen elintärkeässä palvelussa valitsemaan halvempia palveluita laadun ja erikoisosaamisen kustannuksella?

- Kela ohjaa asiasta valitsemaan palveluntuottajan hyväksytyjen palveluntuottajien joukosta.

Mitä muita taustaselvityksiä Kela käytti kilpailutuksen merkittävän linjauksen muuttamisessa kuin yksittäistä Aalto-yliopiston raporttia? Aalto-yliopiston raportti toteaa, että hinnallisia ylilyöntejä oli ollut vain muutamilla alueilla, miksi kuitenkin aikaisempaa huonoa hankintamenettelyä ei vain korjattu ongelma-alueilla, vaan rangaistiin koko kuntoutuskenttää?

- Aalto yliopisto ei missään nimessä ole ollut ainoa tekijä muutoksiin. Jokainen kilpailutus käsitellään omana kokonaisuutenaan, jossa huomioidaan mm hankinnan kohteen mukainen palvelun laatu ja sisältö, aiemmista kilpailutuksista saadut kokemukset, palvelun toteutuminen sopimuskaudella, sopimuskauden aikaiset mahdolliset haasteet ja edellisistä seikoista mahdollisesti aiheutuvat muutostarpeet. Yksi merkittävä tietolähde on myös Kelan omat tilastot sekä palveluntuottajista että -tarpeesta. Edellisten lisäksi kuuntelemme herkillä korvalla saamaamme palautetta palveluntuottajilta, -järjestöiltä ja muilta vastaavilta tahoilta sekä asiakkailta.

Toimeenpano

Miksi Kela ei ole antanut yksilöityjä perusteluita suorahankintapyynnöistä annettuihin hylkääviin päätöksiin?

- Kuntoutuksen etuuskäsittelijöitä on ohjattu joka tilanteessa antamaan yksilölliset perustelut päätöksille. Asiakkaiden asiakirjoista on etsitty lääketieteellisiä perusteita suorahankinnalle, kun palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän luottamuksellisen yhteistyön ja kuntoutumisen turvaamiseksi. Hankintalain mukaan suorahankinta on mahdollista erittäin perustelluista syistä ja vain yksittäisissä tapauksissa.

Miksi Kela ei ole perustanut päätöksiään hankintalain 110 §:ään? Kela on antanut hylkääviin päätöksiin perusteluksi, että ”ei ole lääketieteellisiä perusteluita”. Hankintalain 110§:n mukaan suorahankinta on perusteltua tilanteissa, joissa ”palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen

kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi". Miksi Kela ei ole perustanut päätöksiään hankintalain 110 §:ään?

- Päätöksessä on otettu kantaa hankintalain mukaisiin suoraan hankinnan edellytyksiin ja viitattu kyseiseen hankintalain säännökseen.

"Olet tuonut esille näkemyksesi palveluntuottajan vaihtumisesta.

Kokonaistilanteestasi saatujen tietojen ja antamasi

selvityksen perusteella ei ole perustetta tehdä suoraan hankintaa."

HANL 110 §

KKRL 9 §

KKRL 10 §

KKRL 53 §

Hankintaoikaisu korjaisi puuttuvan erityisasiantuntemuksen.

Laatukomponenttien karsiminen hinnan perusteella on johtanut laajasti erityisasiantuntemuksen hylkäämiseen ja tuonut esiin puutteita Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen erityisosaamiseen.

Kysymykset:

Mikä on Kelan vastaus laajaan hankintaoikaisun tekemiseen ja hankintalain 108 §:n mukaisen erityisasiantuntemuksen turvaamiseen?

- Hankintayksikkö voi ottaa itse ottaa hankintapäätöksen korjattavakseen 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös on tehty. Hankintayksikkö voi tehdä hankintaoikaisun, jos hankintapäätös perustuu lain soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen tai jos asiaan on tullut sellaista uutta tietoa, joka voi vaikuttaa päätökseen. Hankintaoikaisulla ei voi muuttaa tarjouspyynnössä asetettuja valintaperusteita, eikä hankintaoikaisun peruste ei ole se, että kaikki tarjoajat eivät tule tarjouskilpailussa valituksi.

Mitä Kela aikoo tehdä varmistaakseen oikaisuvaatimusten nopeamman käsittelyn ja tiedusteluihin vastaamisen?

- Hankintaoikaisut käsitellään helmikuun aikana.

Miten Kela perustelee hankintaoikaisuvaatimusten käsittelemisen keston? Pidämme aikaa, jonka palveluntarjoajat ovat odottaneet Kelan päätöstä hankintaoikaisuvaatimukseen kohtuuttoman pitkänä.

- Hankintaoikaisuvaatimuksia on tehty määräajassa 290 kappaletta.
Hankintaoikaisuvaatimuksia on käsitelty Kelassa olemassa olevien resurssien puitteissa.

Miksi Kela on kieltäytynyt vastaamasta palveluntarjoajalle, onko Kela vastaanottanut hänen oikaisuvaatimuksensa?

- Jos Kelassa on menetelty näin, asiassa on tapahtunut virhe.

Terapeutin lisääminen, terapeuttipulan todentaminen

- Milloin Kelasta saadaan yhtenäiset ohjeet siitä, kuinka terapeuttien vaihdoksista ilmoitetaan?
- Jos yksityisessä yrityksessä työskentelevä terapeutti haluaa vaihtaa työnantajan tai ryhtyä alihankkijaksi toiseen yritykseen, mutta uuden työnantajan "Kelamomentti" on sopimuksen mukaan täynnä, antaako Kela yrityksen palkata "ylimääräisen" terapeutin, joka siis on jo ammattihenkilönä Kelan listoille hyväksytty edellisen yrityksen työntekijänä?
- Jos yritykselle on tullut lukuisia yhteydenottoja asiakkailta, jotka eivät löydä terapeuttia, onko mahdollista neuvotella henkilöstön lisäämisestä/alihankinnasta, vaikka käynnissä ei olisi KELAn yhteistä lisähankintaa? Kuinka nämä yhteydenotot tulee todentaa?

- Kuinka palveluntuottajan tulee toimia, jos tietää, ettei asiakkaalle tule alueelta löytymään terapeuttia?
- Kuinka Kela itse toteaa ja todentaa terapiapulan?
- Mitkä ovat suorahankinnan yhtenäiset perusteet, nyt alueilla vaikuttaa olevan erilaisia käytänteitä tässä asiassa.
 - Suorahankinta voidaan tehdä vain hankintalain erikseen sallimissa tilanteissa, sillä se muodostaa poikkeuksen julkisten hankintojen keskeisiin periaatteisiin (avoimuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu).
Vakuutuspiirit arvioivat koko ajan palvelujen saatavuutta sekä tarvetta omalla alueellaan. Palveluntuottajille tullaan antamaan erillinen tiedote asiasta, kunhan uusi lasten ja nuorten fysioterapian ja toimintaterapian tarjouskilpailun tarjousten jättöaika on päättynyt.

Millä keinoin varmistetaan, että ennen rekisteröitymismenettelyä uusien palveluntarjoajien liittyminen on sujuvaa varsinkin niissä palveluissa, joissa palveluntarjoajista on pulaa?

- Vakuutuspiirit arvioivat sopimuskauden aikaisen palvelutarpeen. Mikäli voimassa olevilla sopimuksilla ei pystytä kattamaan palvelutarvetta sopimuskauden aikana, lisä- ja suorahankintoja voidaan tehdä vain hankintalain mukaisin menettelyin.

Kuinka turvataan se, että esimerkiksi palveluntarjoajan muutto toiseen vakuutuspiiriin ei aiheuta työn tekemisen mahdollisuuksien täydellistä loppumista? Uuden sopimuksen laatiminen sopimuskauden aikana tai suorahankinnan mahdollistaminen pula-alueilla on myös asiakkaan etu.

- Sopimukset on tehty vakuutuspiirikohtaisesti. Uusia palveluntuottajia voidaan ottaa mukaan vain hankintalain mukaisin menettelyin.

Onko Kela antanut määräyksen sivuuttaa kategorisesti asiakkaiden esittämät vaativan lääkinällisen kuntoutuksen suorahankintapyynnöt, tai onko sellainen menettely käytössä joissakin Kelan vakuutuspiireissä? Mitä Kela aikoo tehdä tilanteen korjaamiseksi?

- Kun hankintakilpailu oli kesken syksyllä 2018 ohjasimme, ettemme voi tehdä suorahankintoja ennen kuin kilpailutus on valmis eli sopimukset on allekirjoitettu. Myös Kelan tulee noudattaa sopimuksia palveluntuottajien kanssa. Kun hankinta valmistui kokonaisuutena, on suorahankintoja tehty ja jokainen hakemus on tutkittu ja tutkitaan erikseen.

Miten Kela aikoo korjata alueiden eriarvoisen kohtelun?

- Kela ei mielestään kohtele alueita eriarvoisesti. Tällä hetkellä vaativassa lääkinällisessä kuntoutuksessa asiantuntijalääkärit antavat kuntoutusarvioita valtakunnallisesti, jolla pyritään mahdollisimman yhdenmukaiseen ratkaisutyöhön.

Terapeuttien vaihtaminen ja lisääminen:

Syksyn 2018 kilpailutuksen osalta Kelalta on tullut ristiriitaista viestiä työntekijöiden ja alihankkijoiden vaihtamisesta sekä uusien nimeämisestä. Miksi Kela on muuttanut toimintaperiaatteitaan vanhasta käytännöstä, jossa sallittiin työntekijöiden ja alihankkijoiden vaihtaminen sekä lisääminen?

Kela on ilmoittanut, että terapeuttien määrän lisääminen sopimuskaudella on mahdollista vain Kelan kirjallisella suostumuksella. Miten Kela varmistaa, että kaikkia palveluntarjoajia kohdellaan tältä osin tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti? (Viittauksena Kelan tiedote 14.11.2018)

- Tarjouspyynnössä on ilmoitettu, kuinka monelle kuntoutujalle tarjouspyynnön mukaista terapiaa hankitaan vuosittain ja kuinka monta palveluntuottajaa valitaan vähintään kuntaa tai maakuntaa kohden.

Tarjouspyynnön mukaisesti puitejärjestelyyn on valittu hinta-laatusuhteen perusteella määräytyvässä etusijajärjestyksessä niin monta tarjoajaa kuin on tarpeen tarjouspyynnössä ilmoitetun terapiapalvelujen kysynnän täyttämiseksi. Tämän lisäksi puitejärjestelyyn on voitu valita myös alemmalla sijalla oleva tarjoaja, jos se on terapioiden maantieteellisen kattavuuden tai kuntakohtaisen asiakastarpeen täyttämisen vuoksi tarpeen. Osassa vakuutuspiirejä alemmalta sijalta olevia tarjoajia on voitu valita myös ruotsinkielisten palvelujen turvaamiseksi.

Tarjouksessa on pitänyt ilmoittaa tarjottu vuosittainen asiakasmäärä ja tarjottujen terapeuttien määrä. Tarjouspyynnön mukaan tarjoaja vastaa siitä, että **sen tarjoamat terapeutit pystyvät tuottamaan terapiaa vuosittain tarjouksessa ilmoitetulle asiakasmäärälle**. Jos tarjoaja on ilmoittanut samoja terapeutteja useaan eri tarjoukseen, Kela on varannut tilaisuuden selvittää asiaa ja hylätä tarjoukset, jos tarjotut terapeutit eivät tosiasiallisesti pystyisi tuottamaan tarjoutten mukaista asiakasmäärää.

Tarjoajien valintaan on edellä kuvatulla tavalla vaikuttanut *sekä* tarjottu asiakasmäärä *että* tarjottujen terapeuttien määrä. Hankintasopimuksen mukaan terapeuttien määrän lisääminen sopimuskaudella on mahdollista vain Kelan kirjallisella suostumuksella.

EU:n tuomioistuimien oikeuskäytännössä on katsottu, ettei sopimuskaudella ole hyväksyttävää tehdä sellaisia muutoksia, jotka olisivat voineet vaikuttaa tarjouskilpailun lopputulokseen. Hankintalain mukaan hankintasopimusta ei saa olennaisesti muuttaa sopimuskauden aikana ilman tämän lain mukaista uutta hankintamenettelyä. Olennaisena pidetään ainakin muutosta, jos muutos laajentaa sopimuksen soveltamisalaa huomattavasti.

Jos palveluntuottaja lisää Kelalle palvelua toteuttavien terapeuttien määrää, se samalla kasvattaa palveluntuottajan vuosittaisen terapia-asiakaskapasiteetin määrää. Tämä muutos voi hankintalain vastaisesti laajentaa sopimuksen soveltamisalaa, ja se olisi voinut vaikuttaa myös tarjouskilpailun lopputulokseen.

Paikkakuntaruksitus

- Kun terapeutti siirtyy uuteen yritykseen, jolla ei ole jotain kuntaa omalla listalla merkittynä, on päädytty tilanteeseen, että asiakkaiden terapia joudutaan lopettamaan, koska uutta terapeuttia ei löydy alueelle. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaan terapia loppuu Kelan tekemästä päätöksestä johtuen. Kuinka Kela aikoo ohjeistaa tässä asiassa, alueilla on tällä hetkellä ilmeisen erilaista ja eritahtista käytäntöä olemassa.
 - Onko Kelan määrittämä paikkakuntarajaus ylipäätään mielekäs niillä terapia-aloilla ja alueilla, joissa tiedetään palveluja olevan alle tarpeen?
 - Kuinka palveluntuottaja toimii, jos asiakas muuttaa kuntaan, jota terapeutti ei ole rastittanut? Täytyykö terapian jatkumiseen samalla terapeutilla olla erityisiä perusteita? Vakuutuspiirit ovat ohjeistaneet tämänkaltaisissa tilanteissa palveluntuottajia eri tavoin.
 - Kela antaa ohjeistusta edellä kysytyihin asioihin vasta sen jälkeen, kun uuden lasten ja nuorten fysioterapian ja toimintaterapian tarjouskilpailun tarjoutten jättöaika on loppunut eli 28.1.2019 jälkeen.

Sanktiot

- Kelan järjestämässä infossa palveluntuottajille jäi ilmaan epäselvyyttä sanktioiden käytöstä. Osallistuneille on jäänyt kokemus siitä, että Kelassa on asiasta eri näkemyksiä. Onko mahdollista saada asiasta selkeää kirjallista koostetta?
 - Palveluntuottajille tullaan antamaan erillinen tiedote asiasta, kunhan uusi lasten ja nuorten fysioterapian ja toimintaterapian tarjouskilpailun tarjousten jättöaika on päättynyt.

Hankinnat tulevaisuudessa, rekisteröityminen

-Miten Kela tulee menettelemään niiden palveluntarjoajien kanssa, jotka ovat ilmoittaneet tarjouksessaan enemmän terapiapaikkoja kuin todellisuudessa pystyvät terapiaa toteuttamaan? Tätä kautta tulee ilmenemään alueellisia puutteita terapiapaikoista ja olemme huolissamme sekä palveluntarjoajien tasapuolisesta kohtelusta, että potilaiden asianmukaisesta terapiansaannista. (Viittauksena Kelan tiedote 14.11.2018)

- Tarjoajan on pitänyt ilmoittaa tarjouksessaan tarjoamansa asiakasmäärä. Tarjottu asiakasmäärä sitoo tarjoajaa vuositasolla koko sopimuskauden ajan, ja tarjoajan tulee pystyä toteuttamaan tarjoamansa asiakasmäärä vuosittain.

Sopimuksen mukaan jos palveluntuottajan tarjoamaa vuosittaista asiakasmäärää ei ole palveluntuottajasta tai tämän käyttämästä alihankkijasta johtuen toteutettu sopimuksen mukaista määrää, on kyseessä sopimusrikkomus, josta seuraa sopimuksen mukainen sopimussakko.

Terapiasopimuksen mukaan Kelalla on oikeus purkaa sopimus, jos palvelun toteuttamisen edellytyksissä tai palvelussa tulee ilmi olennaisia tai toistuvia puutteita. Esimerkiksi jos palveluntuottaja ei pysty toteuttamaan tarjoamaansa vuosittaista asiakasmäärää eikä sopimuksen mukainen sopimussakko ole riittävä seuraamus.

Miten varmistetaan, että rekisteröintimenettelyssä huomioidaan erityyppiset asiakastarpeet ja tarjoajien erityisosaaminen? Kela on siirtymässä rekisteröintimenettelyyn vuoden 2021 alusta.

- Rekisteröitymismenettelyyn siirtyminen vaatii lainmuutoksen. Rekisteröitymismenettely voi tulla käyttöön aikaisintaan vuonna 2021. Kela valmistelee rekisteröitymismenettelyä. Valmistelussa tehdään yhteistyötä asiakkaiden, palveluntuottajien, julkisen terveydenhuollon, terapialiittojen, koulutustahojen ja kuntoutusryttiläisten kanssa.

Miten Kela varmistaa, että ammattitaitoisia terapeutteja on jäljellä vielä vuoden 2021 alusta, kun kilpailutuksesta tippuneet terapeutit hakeutuvat muihin töihin?

- Sopimuskausi on 1.1.2018 – 31.12.2019 ja Kela on jo ilmoittanut käyttävänsä ensimmäisen optiovuoden. Tämän lisäksi sopimuksissa on mahdollisuus kahteen erilliseen yhden vuoden pituiseen optiokauteen (2021 ja 2022). Optioiden käytöstä ilmoitetaan erikseen sopimuksen mukaisesti.

Mikä on Kelan näkemys hinnan ja laadun suhteesta tulevissa hankinnoissa?

- Kela arvioi jokaisen kilpailutuksen osalta erikseen sen sisällön ja päätöksen teon perusteet kuten esimerkiksi hinta-laatusuhteen.

Ryhmäterapiat

Ryhmä ja asiakasmäärien rajaaminen. Uudessa palvelukuvauksessa Kela määrittää, että palveluntuottaja voi toteuttaa kutakin terapialajia kaksi (2) ryhmää vuodessa.

- Ryhmäterapiaa koskevassa tarjouspyynnössä Kela pyysi palveluntuottajalta tarjouksia tarjottaville ryhmille/tarjous. Tarjouspyynnössä oli terapiamuodoittain määrätty enimmäismäärät tarjottaville ryhmille (2-3). Tällä menettelyllä pyrittiin saamaan useampia ryhmäterapiaa toteuttavia palveluntuottajia huomioon ottaen alueellinen kattavuus. Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen terapioiden tarjouspyynnössä ei ole määritelty enimmäismäärää ryhmille.

Ryhmäohjaajien määrä. Uudessa hankinnassa Kela rajaa ammattitaitoisten ryhmäohjaajien määrän yhteen terapeuttiin per ryhmä

- Kelassa tarkasteltiin laajemmin vuonna 2016 nykyistä Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen terapioiden palveluvalikoimaa. Tarkastelussa käytettiin apuna tilastotietoja, joista tarkasteltiin Kelan kanssa sopimuksen tehneitä palveluntuottajia ja heille ohjautuneita kuntoutujia. Tarkastelussa tuli esille, että kahden terapeutin ohjaamat ryhmäterapiat ja monimuotoryhmät toteutuivat määrällisesti vähän ja vain pienessä osassa maata. Ryhmien kokoaminen ja käynnistäminen on ollut haastavaa, koska tarjolla oli monia erilaisia ryhmiä ja asiakkaan ohjautuivat hajanaisesti erilaisiin ryhmiin. Ryhmäterapia kuntoutusmuotona haluttiin kuitenkin säilyttää. Kelan kuntoutus täydentää terveydenhuollon palveluja ja myös terveydenhuolto tarjoaa erilaisia terapiaryhmiä.

Ryhmien hinnoittelu. Kilpailutuskäytänteistä poiketen Kela on määrittänyt ryhmäkäyntien hinnan itse

- Kela käytti ryhmäterapioiden kilpailutuksessa käännteistä kilpailutusta, koska aikaisemmalla sopimuskaudella tarjottujen hintojen vaihteluväli oli suuri. Saatujen tarjousten perusteella jäi vaikutelma, että tarjoajille tarjotun hinnan määrittäminen ei ollut riittävän yksiselitteistä. Ryhmäterapian ajaksi on vakiintunut 60- 90 minuuttia VAKE- hankkeen (Vaikeavammaisten kuntoutuksen kehittämishanke v. 2006 - 2013) myötä palveluntuottajien toiveesta. Nykyisen sopimuskauden hinnan määrittelyssä otettiin huomioon mm edellisen kilpailutuksen mediaanihinta.

Tapaaminen 23.1.2019 – Toimintaterapeuttiliiton kysymykset pääjohtaja Elli Aaltoselle

1. Miksi lasten- ja nuorten toimintaterapiapalveluista tehtiin uusi hankinta? Kela ei ole perustellut julkisuudessa eikä aikaisemmissa keskustelutilaisuuksissa muiden terapialajien kuin fysioterapian osalta tehtyjä, kilpailutusta täydentäviä ratkaisuja. Toimintaterapeuttien osalta on edelleen epäselvää miksi lasten ja nuorten vaativasta lääkinnällisestä kuntoutuksesta järjestetään uusi hankinta, vaikka ensimmäisen hankinnan ulkopuolelle ei jäänyt merkittävää määrää palveluntuottajia tai osaamista ja tietyillä alueilla, esim. läntisessä vakuutuspiirissä, kaikki palveluntuottajat saivat sopimuksen. Miksi Kela ei ratkaisut tilannetta samalla tavalla kuin esimerkiksi puheterapian osalta?

- Selvisi, ettei lapsille ja nuorille järjesty terapiapalveluja palveluntuottajien toimesta, jotka olisivat erikoistuneet lapsiin työkokemuksen ja lisä- ja täydennyskoulutuksen osalta.

2. Kilpailutuksessa tapahtuneiden virheiden ja epäselvyyksien korjaaminen on ruuhkauttanut yrittäjille tarjolla olevat tukipalvelut. Kela ei ole pystynyt jakamaan tietoa kuntoutuksen asiakkaille tai palveluntuottajille riittävän ajoissa. Pahimmillaan asiakkaat ja palveluntuottajat ovat saaneet ristiriitaista tietoa Kelan eri toimijoilta. Miten Kela aikoo toimia ruuhkautuneen palvelun korjaamiseksi?

- Palveluntuottajilta tuli sopimukset erittäin hitaasti takaisin Kelaan, joka aiheutti viivästymää ja tämän lisäksi on tullut erittäin paljon jo voimassa oleviin sopimuksiin muutosilmoituksia. Kelassa tehdään koko ajan ylitöitä ruuhkan purkamiseksi.

3. Tieto pitää jatkossa saada kulkemaan selkeämmin Kelan ja terapeuttien välillä. Viestinnässä on ollut katkoksia, mikä on herättänyt epävarmuutta ja turhautumista niin yrittäjissä, yrittäjien palveluksessa olevissa terapeuteissa kuin heidän asiakkaissaankin. Dialogin lisääminen on tärkeää, jotta vastaavat tilanteet pystytään välttämään jatkossa. Toiveemme on, että Kela osoittaa aitoa kiinnostusta kuulla terapeuttien kokemuksia tilanteesta ja halua tehdä yhteistyötä. Miten Kela aikoo edistää tätä vuorovaikutusta ja palauttaa yrittäjien luottamuksen Kelaan?

- Kela korostaa yhteistyötä, ja kutsuu terapeuttien edustajana terapialiitot yhteistyöhön. Kela tiedottaa itse olennaisista asioista aktiivisesti, ja toivomme myös jatkossa, että terapeuttiliitot ja palveluntuottajat ottavat yhteyttä suoraan yhteyttä Kelaan asioiden selvittämistä varten. Jatkossa pyritään siihen, että entistä enemmän yhteistyötä tiivistetään jo palvelujen määrittelyssä sekä hankintojen suunnittelussa.

4. Millainen Kelan yhteiskuntavastuu yrittäjyyden mahdollistamisessa on? a. Kela velvoittaa palveluntuottajan sitoutumaan tiettyyn asiakasmäärään mutta ei itse sitoudu asiakkaiden lähettämiseen. Yritystoiminnan ylläpitäminen tilanteessa, jossa kalenterissa täytyy olla jatkuva valmius ottaa asiakkaita vastaan mutta heitä ei tule, on taloudellisesti mahdoton. Miksi Kela haluaa toimia näin?

- Palveluntuottajien tulee sopimusten mukaisesti sitoutua tarjottuun asiakasmäärään ja siihen sopimukseen, minkä on allekirjoittanut Kelan kanssa. Kela arvioi tarjottujen määrien osalta mm. riittävätkö palvelut ja arvioi tarvittavat hankintalain mukaiset lisähankinnat. Asiakas valitsee.

b. Millä Kela perustelee henkilöstön rekrytoinnin rajoittamisen? Rajoite ei koske vain Kelan sopimuksen puitteissa työskentelevää henkilöstöä vaan yrityksen koko henkilöstöä ja estää näin yrityksen toiminnan laajenemisen. Kelan sopimuksen mukaan henkilöstön lisääminen sopimuskaudella on mahdollista vain Kelan kirjallisella suostumuksella. Tämä sopimuksen kohta koskee sekä palveluntuottajan palveluksessa olevaa henkilöstöä että alihankkijoita. Mikäli Kela sopimuskaudella havaitsee tarvetta terapeuttien määrän lisäämiselle, Kela on yhteydessä palveluntuottajiin ja mahdollisuus lisätä terapeutteja kohdistetaan tasapuolisesti kaikille hankintaalueen palveluntuottajille. Tämä on epätarkoituksenmukainen toimintatapa yrityksen näkökannasta.

- Kela seuraa ja rajoittaa ainoastaan niiden terapeuttien määrää, jotka toteuttavat sopimuksen mukaista terapiaa Kela vaativan kuntoutuksen sopimuksen puitteissa. Jos palveluntuottaja haluaa vaihtaa terapeuttia tai tälle annetaan mahdollisuus lisätä

terapeuttien määrää, terapeuttien on täytettävä tarjouspyyntömateriaalissa ja sopimuksessa asetetut vaatimukset. Näin Kela haluaa taata sen, että palvelun laatu pysyy koko sopimuskauden korkeana ja hyvän kuntoutuskäytännön mukaisena. Näin ollen Kela ei puutu tai rajoita yritysten liiketoimintaan.

Tarjouspyynnössä on ilmoitettu, kuinka monelle kuntoutujalle tarjouspyynnön mukaista terapiaa hankitaan vuosittain ja kuinka monta palveluntuottajaa valitaan vähintään kuntaa tai maakuntaa kohden.

Tarjouspyynnön mukaisesti puitejärjestelyyn on valittu hinta-laatusuhteen perusteella määräytyvässä etusijajärjestyksessä niin monta tarjoajaa kuin on tarpeen tarjouspyynnössä ilmoitetun terapiapalvelujen kysynnän täyttämiseksi. Tämän lisäksi puitejärjestelyyn on voitu valita myös alemmalla sijalla oleva tarjoaja, jos se on terapioiden maantieteellisen kattavuuden tai kuntakohtaisen asiakastarpeen täyttämisen vuoksi tarpeen. Osassa vakuutuspiirejä alemmalta sijalta olevia tarjoajia on voitu valita myös ruotsinkielisten palvelujen turvaamiseksi.

Tarjouksessa on pitänyt ilmoittaa tarjottu vuosittainen asiakasmäärä ja tarjottujen terapeuttien määrä. Tarjouspyynnön mukaan tarjoaja vastaa siitä, että sen tarjoamat terapeutit pystyvät tuottamaan terapiaa vuosittain tarjouksessa ilmoitetulle asiakasmäärälle. Jos tarjoaja on ilmoittanut samoja terapeutteja useaan eri tarjoukseen, Kela on varannut tilaisuuden selvittää asiaa ja hylätä tarjoukset, jos tarjotut terapeutit eivät tosiasiallisesti pystyisi tuottamaan tarjousten mukaista asiakasmäärää.

Tarjoajien valintaan on edellä kuvatulla tavalla vaikuttanut sekä tarjottu asiakasmäärä että tarjottujen terapeuttien määrä. Hankintasopimuksen mukaan terapeuttien määrän lisääminen sopimuskaudella on mahdollista vain Kelan kirjallisella suostumuksella.

EU:n tuomioistuimien oikeuskäytännössä on katsottu, ettei sopimuskaudella ole hyväksyttävää tehdä sellaisia muutoksia, jotka olisivat voineet vaikuttaa tarjouskilpailun lopputulokseen. Hankintalain mukaan hankintasopimusta ei saa olennaisesti muuttaa sopimuskauden aikana ilman tämän lain mukaista uutta hankintamenettelyä. Olennaisena pidetään ainakin muutosta, jos muutos laajentaa sopimuksen soveltamisalaa huomattavasti.

Jos palveluntuottaja lisää Kelalle palvelua toteuttavien terapeuttien määrää, se samalla kasvattaa palveluntuottajan vuosittaisen terapia-asiakaskapasiteetin määrää. Tämä muutos voi hankintalain vastaisesti laajentaa sopimuksen soveltamisalaa, ja se olisi voinut vaikuttaa myös tarjouskilpailun

c. Kela määrittelee sopimukseen kirjatut sanktiot yrityksen liikevaihdon perusteella. Yrityksen liikevaihdosta suurin osa saattaa muodostua muista kuin Kelan asiakkaiden tuottamasta liikevaihdosta ja sanktio on siten yrittäjälle kohtuuton. Miten Kela perustelee tämän sanktion tarpeen?

- Sopimussakko pyrittiin määrittelemään niin, että se on tasapuolinen kaikille erilaisille palveluntuottajille. Kela on ottanut sopimussakon käyttöön lähes kaikissa kuntoutuspalvelusopimuksissa. Sopimussakon avulla varmistetaan se, että Kelan ja palveluntuottajan välistä sopimusta noudatetaan.

5. Mikä on Kelan yhteiskuntavastuu palveluntuottajille olevin työntekijöiden työsuhteen ehtojen toteutumisesta? Kelan poukkoileva päätöksenteko sekä puutteet viestinnässä vaikeuttavat palveluntuottajien mahdollisuutta toimia vastuullisina työnantajina terapeuteille.

- Kelalla ei ole vastuuta yritystoiminnasta se vastuu kuuluu yrittäjälle itselleen.

6. Nyt uuden hankinnan piirissä ovat vain lasten ja nuorten palvelut. Millä Kela perustelee sen, että aikuisten palvelut ovat riittävän tarjonnan piirissä ensimmäisen kilpailutuksen tulosten perusteella?

- Kelassa käytiin läpi kaikki hankitut terapiapalvelut ja havaittiin, että kokeneita lasten ja nuorten palveluntuottajia ei saatu näihin terapiamuotoihin riittävästi.

7. Miten Kelassa on varauduttu markkinaoikeuden päätöksiin ja niiden mahdollisiin vaikutuksiin jo alkaneiden uusien terapioiden suhteen? Jos päätökset markkinaoikeudesta ovat sellaisia, että sopimukset raukeavat, miten Kela varmistaa asiakkaiden kuntoutuksen jatkuvuuden ja tasalaatuisuuden maan eri osissa?

- Kelan sopimuksissa tämä asia on huomioitu ja toimitaan kuten aikaisemminkin on toimittu tällaisissa tilanteissa.

8. Korvaako uudessa hankinnassa saatu sopimus vuoden 2018 hankinnassa saadun sopimuksen?

- Ei korvaa.

Suomen Psykologiliitto ry:n kysymykset Kelalle vaatimaan lääkinnällisen kuntoutukseen liittyvien liittojen ja Kelan tapaamiseen 29.1.2019

Hankintapäätökset:

- Edellisen sopimuskauden aikana asiakkailla on useilla alueilla ollut vaikea löytää palveluntuottajaa esimerkiksi psykoterapiaan tai neuropsykologiseen kuntoutukseen. Minkä vuoksi niilläkin alueilla, joissa kuntoutuspalveluiden tarjontaa olisi kilpailutuksen kautta ollut mahdollista kasvattaa vastaamaan kysyntää aiempaa paremmin (esimerkiksi neuropsykologinen kuntoutus eteläisellä alueella), on päädytty rajaamaan palveluntuottajien määrä aiemmin toteutuneiden kuntoutusjaksojen määrään pohjautuvaksi?

- Asiakasmäärässä huomioitiin sekä toteutunut kuntoutus vuodelta 2016 ja tämän lisäksi arvioitiin hankittaviin asiakasmääriin mm. 8% kasvu.

Tietojemme mukaan neuropsykologisen kuntoutuksen osalta kilpailutuksessa hyväksyttiin ainakin eteläisellä alueella myös palveluntuottajia, jotka eivät täyttäneet annettuja kriteereitä pätevyys suhteen sopimuskauden alkaessa, ja alkuperäisen hankintapäätöksen ulkopuolelle jäi päteviä palveluntuottajia. Onko sopimuksia tehtäessä varmistettu palveluntuottajien pätevyys? Jos epäpätevät (koulutuksessa vielä olevat) palveluntarjoajat on jätetty sopimusten ulkopuolelle, niin onko Kela omaloitteisesti tehnyt tai tekemässä täydentäviä hankintoja kilpailutukseen osallistuneiden pätevien palveluntuottajien osalta, jotta varmistetaan palveluiden riittävä saatavuus?

- Tarjousmateriaalissa terapeuttien osalta piti ilmoittaa ko. koulutus ja pätevyys annetuista vaihtoehdoista, mikä pätevyys perustalla oli joku muu koulutus, tuli tästä antaa selvitys tarjouksessa. Nämä selvitykset pätevyyksistä arvioitiin ja useita terapeutteja hylättiin, koska katsottiin että koulutus ja pätevyys ei täyty.

Mikäli kilpailutuksessa on hyväksytty yritys, jonka palkkalistoilla ei ole tarjottuun kuntoutusmuotoon päteviä kuntouttajia, tai yksittäinen palveluntuottaja on ilmoittanut kilpailutukseen osallistuessaan enemmän terapiapaikkoja kuin pystyy tarjoamaan, tuleeko Kela tekemään täydentävän hankinnan vastaavasta määrästä palveluita kilpailutuksessa ulkopuolelle jääneiltä palveluntuottajilta? Jos kyllä, tehdäänkö hankinta jo ennen kuin ollaan tilanteessa, jossa kaikki tarjolla olevat paikat on täytetty? Aiheutuuko tästä sanktioita ylimitoitettuja palvelulupauksia tehneille tahoille?

- Kela seuraa koko ajan palveluntarjontaa ja palvelujen tarvetta Kela voi tehdä hankintalain mukaisia lisähankintoja, vain siinä tilanteessa, että voimassa olevilla sopimuksilla ei saada katettua palveluntarvetta.

Kela on tehnyt omaaloitteisesti täydentäviä hankintoja, ja osa kilpailutuksessa hyväksytyistä palveluntuottajista on ilmeisesti jättänyt sopimuksen allekirjoittamatta, joten alun perin julkaistut hankintapäätökset eivät ole ajan tasalla. Milloin Kela julkaisee listat, joista näkyy sopimusten allekirjoitusten jälkeen tilanne hyväksytyjen palveluntuottajien suhteen?

- Kela on ilmoittanut nettisivuilla, että se julkaisee hankintapäätöksistä vain suuren hankinnan hankintapäätökset. Valitut palveluntuottajat sivuille päivitetään palveluntuottajat vasta sitten kun kaikkien sopimukset on allekirjoitettu. Parhaiten tällä hetkellä sopimuksen saaneet palveluntuottajat saa palveluntuottajahaku- sovelluksesta, jonka saa vakuutuspiiritasolla.

Kevään 2019 kilpailutus:

Mihin perustuen vaativan lääkinällisen kuntoutuksen lasten ja nuorten kuntoutusta koskeva uusi hankinta kohdentui ainoastaan toimintaterapiaan ja fysioterapiaan? Erityisesti lasten kanssa työskentelyyn erikoistuneita kuntouttajia jäi vailla sopimuksia myös muissa kuntoutusmuodoissa, koska kilpailuskriteereissä ei ollut huomiotu esimerkiksi tällaista erityisosaamista.

Suorahankinnat:

- Onko Kelassa tehty päätös, että psykoterapian osalta kesken olevissa kuntoutuksissa palveluntuottaja ei ole välttämätöntä vaihtaa kesken voimassaolevan päätöksen kauden, vaikka psykoterapeutti olisi rajautunut kilpailutuksen ulkopuolelle, vai tuleeko kuntoutusmuodosta riippumatta jokaisen tätä perustellusta syystä (mm. hankintalaki 110§) toivovan asiakkaan tehdä suorahankintapyyntö? Osa psykoterapeuteista on kertonut saaneensa Kelasta tiedon voivansa kesken olevia kuntoutuksia jatkaa, vaikka asiakas ei ole tehnyt suorahankintapyyntöä. Asiasta on epätietoisuutta sekä asiakkaiden että palveluntuottajien keskuudessa.

- Kela arvioi kaikkien tehtävien suorahankintojen perusteet erityisen tarkasti, jotta ne täyttävät hankintalain mukaiset perusteet. Psykoterapia on luonteeltaan sellainen terapiamuoto, jossa terapeutin ja asiakkaan välinen luottamuksellinen suhde ja toimiva vuorovaikutussuhde ovat terapiatyöskentelyn perusedellytyksiä. Psykoterapiassa terapeutin vaihtaminen aloittaa koko terapiaprosessin alusta ja terapeutin vaihtaminen olisi tällaisissa tilanteissa asiakkaalle aivan kohtuutonta. Suorahankintatilanteita on Kela käynyt läpi asiakkaiden kanssa. Perustelut suorahankinnoille psykoterapiassa löytyvät asiakkaan tiedoista Kelasta.

Palveluntuottajan vaihtaminen:

Kuinka asiakkaan tulisi toimia, jos hän ei löydä Kelasta toimitetulta hyväksytyjen palveluntuottajien listalta itselleen korvaavaa palveluntuottajaa kilpailutuksen ulkopuolelle jääneen palveluntuottajan tilalle? Mistä asiakas saa tarvittaessa apua uuden palveluntuottajan etsimiseen, tai itselleen tukea kuntoutukseen aiheutuvan katkoksen aikana?

- Asiakas tutustuu palveluntuottajahakuun. Tämän lisäksi asiakas voi hyödyntää hoitavan tahon, nykyisen terapeutin ja myös Kelan asiantuntemusta.

Tuleva rekisteröitymismenettely:

Millä aikataululla rekisteröitymismenettelyä suunnitellaan, ja missä määrin on tarkoitus kuulla liittojen edustajia asian valmistelussa?

- Rekisteröitymismenettely vaatii lainmuutoksen. Rekisteröintimenettely tämän hetken tiedon mukaan voi tulla voimaan aikaisintaan vuonna 2021

